

škoda“ itd. To so pravi „Biedermajarji“. Gospoda, primite za peresa in napišite duhovite članke, zagotovim vas, „Novice“ in „Narod“ vam bosta srčno hvaležna.

Konečno velé Gorenjci: „Kdor se čuti sposobnega, naj z dobrimi dopisi slovenske liste podpira in razširja. Združimo svoje moči. „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ naj bosta eden političen list. „Novice“ naj pa same še več sto let donšajo korenite članke o kmetijstvu in gozdarstvu. In kedar nas bo zanjka na vratu zopet dušila, lahko se je bomo otresli!*)

Slovstvene stvari.

Poziv!

Učiteljskemu pripravniku, pripravljajočemu se za svoj poklic, treba je jako obilo gradiva prebaviti. Spoznavati mu je med drugimi može, ki so se trudili na šolskem polji in ki so za šolski napredek v tem ali drugem oziru kaj izdatnega storili. Gotovo bi se imelo v tej zadevi v prvi vrsti gledati na to, da učitelj pozna šolstvo in pedagoge lastnega naroda, da ve ceniti može, ki so učili narod se zavedati, ter da svoje znanje v tem oziru vedno razširjevaje spoznava šolstvo in pedagoge tudi drugih narodov. A kako se godi pripravniku, ki se pripravlja za učitelja, da bi učiteljeval slovenskemu narodu? Vse drugo se uči, samo tega ne, kar mu je najbližje. O slovenskem šolstvu in o slovenskih pedagogih se na pripravnicah skoro do malega ničesa ne poižve. In vendar so se tudi iz našega naroda rodili može, ki so za šolo vse to zahtevali, s čimur se nemštvo kinči, kakor da bi bila to edino le njegova lastnina. Menimo tukaj v prvi vrsti Slomškega, blagega spomina, ki je uže pred več kakor 25 leti zahteval osmoletno šolsko obiskovanje, ki je zahteval, da se naj šiba v šoli, če tudi ne do celega odpravi, vsaj omeji in razumno rabi, ki je gledal na to, da so se šole ustanovljale, ki je spisal mnogo pedagogičnih sestavkov, s kratka, ki je bil pravi učitelj naroda. Da bi se delovanje tega slovenskega pedagoga prvaka do dobrega spoznalo, sklenilo je učiteljsko društvo ptujsko, razpisati nagrado za eni ali dva najboljša spisa, ki bi ocenila Slomškega kot pedagoga. Nagrada za oba sestavka bode znašala najmanj 100 gold. Da se za to primerna svota nabere, prosijo se slovenski rodoljubi, naj blagovolijo darovati prostovoljne doneske. Doneski naj se pošiljajo učiteljskemu društvu v Ptuj, katero bode vse te doneske po javnih listih pobotalo.

Slovenske pisatelje pa vabi učiteljsko društvo, naj ido na delo! Tekmovanje je neomejeno. Nagrado dobita najboljša slovenska spisa, naj sta jih spisala učitelja, profesorja, duhovnika, uradnika ali kdor si bodi drugi slovenski pisatelj. Najlepša nagrada pa bode za dotična pisatelja zahvala, katero si bodeta pridobila ne le od slovenskega učiteljstva, temveč tudi — o tem smo prepričani — od slovenskega naroda. Spisi naj se pošiljajo vsaj do konca septembra tekočega leta brez imena, zaznamovani samo s katero gasilko in z zapečatenim pismom, na katerem je napisana glasilka in v katerem je imenovano ime pisateljevo, učiteljskemu društvu v Ptuj.

Gospodje, ki bodo ocenjevanje spisov prevzeli, razglasili se bodo v kratkem, razsodba ocenjevalcev pa o božičnih praznikih tekočega leta. Za ta slučaj namerava se sklicati veliko slovesno zborovanje slovenskih učiteljev.

*) Opazko o „Brenceljnu“ in nekem drugem listu smo izpustili, ker je zadnji pravi „Nebodigatreba“. Vred.

Spisa ostaneta lastnina učiteljskega društva ptujskega, katero si pridrži pravo, ju založiti in ju razprodajati.

Učiteljsko društvo ptujsko
meseca februarija 1883.

Odbor.

Politične stvari.

Odgovor ministra grofa Taaffe-a na interpelacijo dr. Herbstu zaradi dunajskih časnikov „Tagblatt“ in „Vorstadtzeitung“

v seji državnega zbora 6. februarija t. l.

Odgovor ministerskega predsednika grofa Taaffe-a se glasi: Visoka zbornica! V zbornični seji dne 30. preteklega meseca so poslanci dr. Herbst in družniki gledé na preklic c. k. niževavstrijskega mamestništva dovolitve, dane gotovim osebam za prodajo na Dunaji izhajajočih časnikov „Neues Wiener Tagblatt“ z večerno izdajo „Neues Wiener Abendblatt“ in pa „Konstitutionelle Vorstadt-Zeitung“ do mene stavili interpelacijo: „1. Kateri vzroki so bili za vlado odločilni, preklicati dovolitev nadrobne prodaje v začetku omenjenih časnikov? Kako more vlada ta preklic iz določb §. 3., odstavek 5. tiskovne postave od dne 17. decembra 1862. opravičiti?“

Ko imam čast, na to interpelacijo odgovoriti, moram se uže prej ozirati na drugo vprašanje.

Državna temeljna postava o splošnih pravicah državljanov zagotavlja v članu 13. prostost tiskovin s sklicavanjem na postavne meje. Te meje stavljene so po tiskovni in kazenski postavi.

Po §. 3. tiskovne postave sme politična deželna oblast prodajo tiskovin v rednih določenih časih (periodičnih) s pravico preklica dovoliti gotovim osebam za določen okraj — sme tedaj tudi izreči preklic in ta pravica ni vezana na noben pogoj.

Ali je po javnih ozirih tak korak opravičen, to prevdarjati je prepuščeno sodbi pristojne vladine oblasti. O pravici vlade do naredbe, katero interpelacija omenja, se tedaj nikakor ne more dvomiti.

Kar pa dalje zadeva v prvem delu omenjenega vprašanja po razlogih storjene naredbe, so dani v neobhodnih javnih ozirih. Ako časniki uže dolgo časa in stanovitno enostransko popisujejo dogodbe javnega in privatnega življenja (čujte! čujte! na desnici), zbujajo strasti velike množice (čujte! na desnici), ako so tiskovine po uže spodtakljivih naznanilih (ploskanje in klici: tako je! na desni) in popisih pripravne kvariti npravna čutila velikih krogov prebivalstva (klici: prav dobro! na desnici, smeh na levici), tedaj v takih slučajih vlada nima samo pravice, temveč dolžnost (dobro! dobro! na desni), poslužiti se sredstev, s katerimi razpolaga, in prevzela bi veliko odgovornost, ako bi ne samo ne zavračala nevarnosti, katere iz neoviranega postopanja časnikov za javnost nastajajo, temveč jih celó pospeševala z nerabo svojih pravic. (Odobranje na desni). Koristi posameznih ne morejo biti odločilne pri naredbi, utemeljeni v javnih ozirih.

Očitane interpelacije, da je izvrševanje tiskovnega nadzorovanja enostransko, moram imenovati kot neutemeljeno.

Natančen pregled slučajev, v katerih se je sedanja vlada poslužila tiskovno-nadzornih pravic, potrdil bo, da pravo trdim. Dokazal bo, da so tiskovno-nadzorne naredbe po potrebi zadele javne liste brez razločka